

notitie

Forum Standaardisatie

www.forumstandaardisatie.nl

info@forumstandaardisatie.nl

Bureau Forum

Standaardisatie

gehuisvest bij Logius

Postadres

Postbus 96810

2509 JE Den Haag

Bezoekadres

Wilhelmina van Pruisenweg 52

2595 AN Den Haag

Bij bezoek aan Logius is

legitimatie verplicht

FORUM STANDAARDISATIE 25 april 2017 Agendapunt 3 Open standaarden, lijsten

Van:	Stuurgroep open standaarden
Aan:	Forum Standaardisatie
Bijlagen:	<p>A. Forum-advies COINS 2.0 B. Forum-advies NLCS 4.0 C. Forum-advies OpenAPI Specification 3.0 E. Forum-advies NLCIUS 1.0 F. Forum-advies Digikoppeling G. Forum-advies S/MIME 3.2 H. Forum-advies toepassingsgebieden IV-standaarden I. Forum-advies toepassingsgebieden document- en contentstandaarden</p> <p><i>(er is geen bijlage D)</i></p>

Ter besluitvorming

*U wordt gevraagd **in te stemmen** met de volgende adviezen:*

Het op de 'pas toe of leg uit'-lijst plaatsen van:

- A. **COINS 2.0** (*uitwisselingsformaat voor bouwinformatie*)
- B. **NLCS 4.0** (*standaard voor de uniformering van bouwtekeningen*)
- C. **OpenAPI Specification 3.0** (*standaard voor het beschrijven van koppelvlakken die op internet worden aangeboden*)
- D. **DMARC** (*standaard voor het veiliger maken van e-mailverkeer door het tegengaan van spam en phishingmail*)
- E. Het op de 'pas toe of leg uit'-lijst vervangen van **SMeF** door **NLCIUS 1.0** (*standaard voor e-facturieren*) en het toekennen van het predicaat 'uitstekend beheer' aan NEN/TNO/SimplerInvoicing voor **NLCIUS 1.0**
- F. Het aanpassen van het versiebeheer van **Digikoppeling** (*stelselstandaard voor betrouwbaar berichtenverkeer met overheidsorganisaties*) op de 'pas toe of leg uit'-lijst; het toekennen van het predicaat 'uitstekend beheer' aan Logius voor **Digikoppeling** en het beschrijven van het functioneel toepassingsgebied van **Digikoppeling** volgens standaardsyntaxis.
- G. Het op de lijst aanbevolen standaarden plaatsen van **S/MIME 3.2** (*standaard voor aanvullende beveiliging van e-mail*)

Het aanpassen van de beschrijving van de toepassingsgebieden volgens standaard syntaxis van:

- H. Informatieveiligheidsstandaarden
- I. Document- en contentstandaarden

Ter kennisname

- J. Aanmelding PDF/UA-1 en TLS1.3
- K. Onderhoud op de 'pas toe of leg uit' lijst

Ter besluitvorming

Ad A. COINS 2.0 [Bijlage A]

Het Forum Standaardisatie wordt gevraagd om in te stemmen met het volgende advies aan het Nationaal Beraad:

Het op de 'pas toe of leg uit'-lijst plaatsen van de standaard COINS 2.0, een uitwisselingformaat voor bouwinformatie.

Over de standaard

COINS is een standaard voor gegevensuitwisseling in bouwprojecten. COINS biedt een standaardformaat voor het uitwisselen van bouwinformatie die uit verschillende gerelateerde componenten bestaat. COINS wordt beheerd door het BIM Loket.

Hoe is het proces verlopen?

Het BIM Loket heeft COINS aangemeld voor de 'pas toe of leg uit' lijst. Op grond van de toets op de basiscriteria besloot het Forum Standaardisatie in juni 2017 om COINS in procedure te nemen. In september 2017 heeft een expertonderzoek plaatsgevonden waaraan onder andere Rijkswaterstaat, ProRail, de Gemeente Amsterdam, de gemeente Rotterdam en marktpartijen deelnamen. Het expertadvies was van 23 februari tot en met 23 maart in publieke consultatie.

Advies en gevraagd besluit

COINS 1.0 werd eerder aangemeld in 2010 en is toen niet in behandeling genomen omdat de beheerorganisatie toen niet voldeed aan de basiscriteria. Bij de huidige aanmelding van COINS gaat het om een nieuwe versie van de standaard (2.0 van april 2016) van een nieuwe beheerorganisatie (BIM Loket).

De expertgroep concludeert dat COINS 2.0 toegevoegde waarde heeft voor de stimulering van interoperabiliteit bij de overheid. De standaard heeft voldoende draagvlak, al geniet de standaard nog geen brede bekendheid bij de overheid. COINS wordt gesteund door het Rijksvastgoedbedrijf, Rijkswaterstaat, ProRail, een aantal gemeenten en provincies.

Ten tijde van het expertonderzoek was het beheerproces van COINS onvoldoende inzichtelijk. Als voorwaarde voor plaatsing op de 'pas toe of leg uit'-lijst stelden de experts dat de openheid van het beheerproces begin 2018 geëvalueerd zou worden met positief resultaat. Eind februari publiceerde het BIM Loket het beheerproces van COINS. Dit beheerproces werd beoordeeld als voldoende duidelijk en open.

Tijdens de openbare consultatie gaf het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat een reactie op COINS 2.0, maar deze bestond eerder uit vragen dan commentaar en gaven geen aanleiding tot wijziging van het expertadvies.

Geadviseerd wordt om COINS 2.0 op de 'pas toe of leg uit'-lijst te plaatsen. Als functioneel toepassingsgebied wordt geadviseerd:

COINS 2.0 moet worden toegepast op het in samenhang vastleggen en uitwisselen van informatie en documenten tussen opdrachtgevers en opdrachtnemers gedurende de gehele levenscyclus van bouwtrajecten.

Daarbij kan op de 'pas toe of leg uit'-lijst nog worden toegelicht dat COINS 2.0 dus relevant blijft zolang een (bouw)object bestaat.

Ad B. NLCS 4.0 [Bijlage B]

Het Forum Standaardisatie wordt gevraagd om in te stemmen met het volgende advies:

Het op de 'pas toe of leg uit'-lijst plaatsen van de standaard NLCS 4.0, een standaard voor de uniformering van bouwtekeningen.

Over de standaard

NLCS 4.0 is een categorisatiestandaard voor de uitwisseling van digitaal 2D tekenwerk in de grond-, weg- en waterbouw. De standaardisatie van categorieën zorgt ervoor dat digitale bouwtekeningen bij uitwisseling op een uniforme manier geïnterpreteerd kunnen worden. Hierdoor wordt CAD-tekenwerk herbruikbaar voor verschillende partijen in een bouwproject en duurzaam toegankelijk. NLCS wordt beheerd door het BIM Locket.

Betrokkenen en proces

Het BIM Locket heeft NLCS 4.0 aangemeld voor de 'pas toe of leg uit'-lijst. Op grond van de toets op de basiscriteria besloot het Forum Standaardisatie in juni 2017 om NLCS in procedure te nemen. In september 2017 heeft een expertonderzoek plaatsgevonden waaraan het BIM Locket, Rijkswaterstaat, ProRail, de gemeente Amsterdam, de gemeente Rotterdam, de gemeente Almelo en marktpartijen deelnamen. Het expertadvies was van 23 februari tot en met 23 maart in publieke consultatie.

Advies en gevraagd besluit

Met uitzondering van ProRail concluderen de experts dat NLCS 4.0 toegevoegde waarde heeft voor de bevordering van interoperabiliteit bij de overheid. NLCS heeft de steun van Rijkswaterstaat, Rijksvastgoedbedrijf en een aantal gemeenten en provincies en heeft voldoende draagvlak.

ProRail heeft bedenkingen tegen een 'pas toe of leg uit' verplichting van NLCS. De organisatie bestrijdt dat NLCS de interoperabiliteit bevordert en vindt de kosten voor implementatie te hoog. ProRail gebruikt een eigen standaard (OTL) voor tekenwerk en acht NLCS ongeschikt voor tekenwerk in de sector spoor. Daarnaast betoogt ProRail dat NLCS achterhaald is en niet past in de BIM-werkwijze, omdat de standaard geen objecten en 3D-modellen ondersteunt. De overige experts delen de kritiek van ProRail niet en bepleiten de meerwaarde van NLCS bij het uitwisselen van tekenwerk in de bouw. De experts zien geen reden om af te zien van een positief advies voor de plaatsing van NLCS op de 'pas toe of leg uit'-lijst.

Ten tijde van het expertonderzoek was het beheerproces van NLCS onvoldoende inzichtelijk. Als voorwaarde voor plaatsing op de 'pas toe of leg uit'-lijst stelden de experts dat de openheid van het beheerproces begin 2018 geëvalueerd zou worden met positief resultaat. Eind februari publiceerde het BIM Locket het beheerproces van NLCS. De experts beoordeelden dit beheerproces als voldoende duidelijk en open.

Tijdens de openbare consultatie kwamen er geen reacties binnen op het expertadvies.

De experts (met uitzondering van ProRail) adviseren om NLCS op de 'pas toe of leg uit'-lijst te plaatsen. Als functioneel toepassingsgebied adviseren de experts:

NLCS moet worden toegepast bij het opstellen van 2D-tekeningen die worden gemaakt in de grond-, weg-, en waterbouwsector (GWW-sector), met als doel het verhogen van de eenheid in het CAD-tekenwerk en de uitwisselbaarheid van de tekeningen.

Ad C. Open API Specification 3.0 [Bijlage C]

Het Forum Standaardisatie wordt gevraagd om in te stemmen met:

Het op de 'pas toe of leg uit'-lijst plaatsen van Open API Specification 3.0, een standaard voor het beschrijven van koppelvlakken die op internet worden aangeboden.

Over de standaard

Open API Specification (OAS) 3.0 is een standaard waarmee REST APIs op een uniforme, machineleesbare en implementatie-onafhankelijke manier kunnen worden beschreven. Dit zorgt ervoor dat gebruikers een eenduidige beschrijving krijgen van een REST API zodat zij de interface zonder specifieke software kunnen gebruiken. OAS 3.0 is gepubliceerd onder Apache 2.0-licentie door de Open API Initiative onder de Linux Foundation.

Betrokkenen en proces

OAS 3.0 is aangemeld door het Kadaster voor plaatsing op de 'pas toe of leg uit'-lijst. Op grond van de toets op de basiscriteria besloot het Forum Standaardisatie in december 2017 om OAS 3.0 in procedure te nemen. In januari 2017 heeft een expertonderzoek plaatsgevonden waaraan CBS, Geonovum, Kadaster, Kamer van Koophandel, Logius, de provincie Zuid-Holland en een marktpartij deelnamen. Het expertadvies was van 23 februari tot en met 23 maart in publieke consultatie.

Advies en gevraagd besluit

De expertgroep concludeert dat OAS 3.0 toegevoegde waarde heeft voor interoperabiliteit bij de overheid. OAS 3.0 zorgt ervoor dat REST APIs van overheidsorganisaties op een uniforme en implementatieonafhankelijke manier beschreven worden. Hoewel REST APIs nog niet op grote schaal worden aangeboden door de overheid, heeft het juist nu zin om OAS 3.0 te verplichten om wildgroei in de toekomst te voorkomen.

OAS 3.0 heeft voldoende draagvlak en wordt gesteund door Rijkswaterstaat, DUO, SURFnet en Geonovum. OAS 3.0 geniet bij de overheid nog geen brede bekendheid, maar de voorgangers OAS 2.0 en RAML (waarmee OAS 3.0 compatibel is) worden wereldwijd gebruikt voor het beschrijven van REST APIs.

OAS 3.0 wordt beheerd door de Open API Initiative van de Linux Foundation. De OAS 3.0-specificatie is volledig vrijgegeven, het beheerproces is open en duidelijk beschreven en er bestaan geen twijfels over de duurzaamheid van de organisatie. OAS 3.0 voldoet dus aan het criterium voor open standaardisatie.

Tijdens de openbare consultatie kwam er een reactie binnen van Geonovum die plaatsing van OAS 3.0 op de 'pas toe of leg uit'-lijst onderschrijft.

Geadviseerd wordt om Open API Specification 3.0 op de 'pas toe of leg uit lijst' te plaatsen. Als functioneel toepassingsgebied wordt geadviseerd:

Open API Specification 3.0 moet worden toegepast op het beschrijven/specificeren van een REST API.

Ad D. DMARC [geen bijlage]

Het Forum Standaardisatie wordt gevraagd om in te stemmen met:

Het op de 'pas toe of leg uit'-lijst plaatsen van DMARC, standaard voor het veiliger maken van e-mailverkeer door het tegengaan van spam en phishingmail.

Over de standaard

DMARC is een standaard die misbruik van domeinnamen tegengaat en wordt ingezet om het e-mailverkeer veiliger te maken.

DMARC wordt toegepast in combinatie met de anti-spam en -phishing-standaarden SPF en DKIM die al op de 'pas toe of leg uit'-lijst staan. Als SPF of DKIM een bericht als verdacht markeren, dan bepaalt de DMARC policy wat er met het bericht moet gebeuren en hoe de eigenaar van het misbruikte domein wordt geïnformeerd. Zo kan DMARC worden gebruikt om verdachte en valide berichtenstromen in kaart te brengen en te beheersen.

Hoe is het proces verlopen?

DMARC is in 2014 aangemeld door Measuremail en heeft de gehele toetsingsprocedure in 2015 doorlopen. Het expertonderzoek concludeerde dat DMARC voldoet aan de criteria voor opname op de 'pas toe of leg uit'-lijst, maar dat IETF met de status '*informational*' nog onvoldoende erkenning aan de standaard gaf.

In de vergadering van 22 april 2015 adviseerde het Forum om DMARC op de 'pas toe of leg uit' lijst te plaatsen zodra IETF deze tenminste de status '*proposed standard*' geeft (of het beheer van de standaard wordt geformaliseerd door een andere standaardisatieorganisatie die voldoet aan de criteria van open beheer).

Advies en gevraagd besluit

Ten tijde van het Forum-advies van april 2015 was de verwachting dat DMARC snel de status '*proposed standard*' zou krijgen. Dit is echter nog steeds niet gebeurd.

Inmiddels wordt DMARC wereldwijd en bij de Nederlandse overheid toegepast, bijvoorbeeld door het ministerie van Algemene Zaken, het ministerie van Justitie en Veiligheid, Belastingdienst, DigiD, de Politie, de provincie Limburg, de gemeente Heerlen en de gemeente 's Hertogenbosch. Volgens de IV-meting van medio 2017 wordt DMARC op 55% van de 544 gemeten overheidsdomeinen (waaronder de top 25 best bezochte domeinen) gebruikt. Het Nationaal Beraad nam DMARC in 2016 en 2017 samen met SPF en DKIM op in de streefbeeld afspraak voor de adoptie van internetveiligheidsstandaarden.

In januari 2018 hadden medewerkers van BFS een gesprek met de voorzitter van de DMARC Working Group van IETF (Tim Draegen), die uitlegde dat het werk van IETF rust op de schouders van vrijwilligers. De stilstand van DMARC in IETF is slechts te wijten aan gebrek aan resources. Er spelen geen specifieke problemen met de standaard. Juist omdat DMARC al gangbaar is, zetten organisaties hun experts liever in op dringender werk. Hierdoor blijft de redactieslag achterwege die DMARC op het niveau van '*proposed standard*' moet tillen.

Het is bij IETF niet ongebruikelijk dat de status van een zeer beproefde en gangbare standaard blijft steken op een niveau onder '*proposed standard*'. [http 1.1 \(RFC 2616 met status 'draft standard'\)](http://1.1 (RFC 2616 met status 'draft standard')) is hier een goed voorbeeld van.

Op basis van de meerwaarde, draagvlak, gangbaarheid en de streefbeeldafspraken van het Nationaal Beraad wordt daarom geadviseerd om DMARC op de 'pas toe of leg uit'-lijst te plaatsen en niet meer te wachten tot DMARC eerst de status '*proposed standard*' krijgt.

Ad E. NLCIUS [Bijlage E]

Het Forum Standaardisatie wordt gevraagd om in te stemmen met:

Het op de 'pas toe of leg uit'-lijst vervangen van SMeF 2.0 door NLCIUS, een standaard voor e-factureren en het toekennen van het predicaat 'uitstekend beheer' aan NEN/TNO voor NLCIUS.

Over de standaard

NLCIUS 1.0 is de nieuwe versie van SMeF, de standaard voor elektronisch factureren op de 'pas toe of leg uit'-lijst. NLCIUS 1.0 specificeert de nieuwe SMeF-versie als een 'core invoice usage specification' (CIUS)-profiel op de verplichte Europese norm (EN16931). Daarom is ervoor gekozen om de naam 'NLCIUS 1.0' te gebruiken in plaats van 'SMeF 3.0'.

Betrokkenen en proces

NLCIUS 1.0 is aangemeld door TNO ter vervanging van SMeF 2.0 op de 'pas toe of leg uit'-lijst. Op grond van de toets op de basiscriteria besloot het Forum Standaardisatie in december 2017 om NLCIUS 1.0 in procedure te nemen. In januari 2017 heeft een expertonderzoek plaatsgevonden waaraan het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, het ministerie van Economische Zaken en Klimaat, PIANOo (het expertisecentrum Aanbesteden van het ministerie van EZK) en een aantal marktpartijen deelnamen. Het expertadvies was van 23 februari tot en met 23 maart in publieke consultatie.

Advies en gevraagd besluit

Vanaf april 2019 moeten overheden elektronische facturen kunnen ontvangen en verwerken conform de Europese norm (EN)16931. EN16931 biedt ruimte om facturen op verschillende manieren op te stellen en hier aanvullende eisen aan te stellen. NLCIUS 1.0 is een specificatie voor eenduidig gebruik van EN16931 in Nederland, die voorkomt dat er mogelijk incompatibele varianten van EN16931 in gebruik raken.

In het licht van de aankomende wettelijke verplichting van EN16931 heeft NLCIUS 1.0 draagvlak bij zowel de overheid als het bedrijfsleven.

NLCIUS wordt beheerd door NEN met steun van TNO en SimplerInvoicing. Het open beheerproces van NLCIUS is gebaseerd op dat van SMeF en kwalificeert net als het beheerproces van SMeF voor het predicaat 'uitstekend beheer'.

Tijdens het expertonderzoek stond de technische specificatie van NLCIUS 0.91 ter openbare consultatie op www.smef-standaard.nl. Inmiddels is NLCIUS versie 1.0 vastgesteld en gepubliceerd.

In de openbare consultatie werd geen commentaar op NLCIUS ontvangen.

Geadviseerd wordt om SMeF 2.0 op de 'pas toe of leg uit'-lijst te vervangen door NLCIUS 1.0, en de beheerorganisatie NEN het predicaat 'uitstekend beheer' toe te kennen voor NLCIUS. Als functioneel toepassingsgebied wordt voorgesteld:

NLCIUS moet worden toegepast op de verzending van elektronische facturen door organisaties die deelnemen aan het economisch verkeer in Nederland (waaronder overheden) welke zijn bestemd voor Nederlandse overheden en instellingen uit de (semi-)publieke sector en de ontvangst hiervan door deze overheden en instellingen.

Ad F. Digikoppeling [Bijlage F]

Het Forum Standaardisatie wordt gevraagd om in te stemmen met:

Het aanpassen van het versiebeheer van Digikoppeling, een stelselstandaard voor betrouwbaar berichtenverkeer met overheidsorganisaties, op de 'pas toe of leg uit'-lijst. Het toekennen van het predicaat 'uitstekend beheer' aan Logius voor Digikoppeling. Het beschrijven van het functioneel toepassingsgebied van Digikoppeling volgens standaardsyntaxis.

Over de standaard

Digikoppeling bestaat uit een verzameling koppelvlakstandaarden die logistieke afspraken bevatten voor berichtenuitwisseling tussen overheden. De aanmelding betreft de vervanging van Digikoppeling 2.0 op de 'pas toe of leg uit'-lijst door Digikoppeling zonder overkoepelend versienummer. Door het weglaten van het versienummer van Digikoppeling komt het versiebeheer van de standaard uitsluitend op het niveau van de deelstandaarden te liggen.

Betrokkenen en proces

De aanpassing van het versiebeheer van Digikoppeling op de 'pas toe of leg uit'-lijst is aangemeld door Logius. Het Forum besloot in december 2017 dit in procedure te nemen. Aangezien Digikoppeling reeds op de 'pas toe of leg uit'-lijst staat, heeft een verkorte toetsing plaatsgevonden waarbij experts van de BKWI, DUO, Enable-U, Logius, VNG en VWS zijn geraadpleegd. Het expertadvies was van 23 februari tot en met 23 maart in publieke consultatie.

Advies en gevraagd besluit

Digikoppeling staat al op de 'pas toe of leg uit'-lijst. De bijdrage van Digikoppeling aan de interoperabiliteit bij de overheid en het draagvlak voor de standaard zijn bij de aanmelding in 2013 al getoetst en werden in dit expertonderzoek nogmaals bevestigd. Het voorgestelde versiebeheer op het niveau van deelspecificaties heeft meerwaarde omdat het verwarring wegneemt die gebruikers nu ervaren met het gelaagde versiebeheer van Digikoppeling 2.0.

Het beheerproces van Digikoppeling voldoet aan alle criteria van openheid. Op die grond wordt geadviseerd om Logius voor deze standaard het predicaat 'uitstekend beheerproces' toe te kennen, zodat Logius de versies van deelspecificaties van Digikoppeling kan beheren zonder een toetsingsprocedure te hoeven doorlopen voor iedere versie-update.

In de openbare consultatie reageerde de Kamer van Koophandel positief op Digikoppeling.

Geadviseerd wordt om het versiebeheer van Digikoppeling op de 'pas toe of leg uit'-lijst uitsluitend op deelspecificatieniveau te gaan voeren en Logius het predicaat 'uitstekend beheer' toe te kennen voor Digikoppeling. Ook wordt geadviseerd om het functioneel toepassingsgebied aldus volgens standaardsyntaxis te beschrijven:

Digikoppeling moet worden toegepast op alle digitale gegevensuitwisseling met behulp van gestructureerde berichten die plaatsvindt met voorzieningen die onderdeel zijn van de GDI, waaronder de basisregistraties, of die sector-overstijgend is.

Geautomatiseerde gegevensuitwisseling tussen informatiesystemen op basis van NEN3610 is uitgesloten van het functioneel toepassingsgebied.

Ad G. S/MIME 3.2 [Bijlage G]

Het Forum Standaardisatie wordt gevraagd om in te stemmen met:

Het plaatsen van S/MIME 3.2, een standaard voor aanvullende beveiliging van e-mail, op de lijst aanbevolen standaarden.

Over de standaard

S/MIME 3.2 is een standaard voor end-to-end-ondertekening en encryptie van e-mail. Daar waar extra beveiliging nodig is, kan S/MIME van toegevoegde waarde zijn in aanvulling op SPF, DKIM en DMARC. S/MIME waarborgt naast de betrouwbaarheid van de afzender namelijk ook de confidentialiteit (door encryptie) en integriteit (door digitale tekening) van de inhoud van de e-mail. S/MIME 3.2 wordt door de meeste mailapplicaties ondersteund.

Hoe is het proces verlopen?

S/MIME 3.2 is aangemeld door SIDN voor plaatsing op de lijst aanbevolen standaarden. Op grond van de toets op de basiscriteria besloot het Forum Standaardisatie in december 2017 om S/MIME 3.2 in procedure te nemen. Aangezien het om aanmelding voor de lijst aanbevolen standaarden gaat, heeft een verkorte toets plaatsgevonden waarbij experts van VNG, IBD, NCSC, SIDN en twee marktpartijen betrokken waren. Het expertadvies was van 23 februari tot en met 23 maart in publieke consultatie.

Advies en gevraagd besluit

S/MIME heeft meerwaarde als een organisatie een hoger niveau van e-mailbeveiliging nodig heeft dan de beveiliging die de e-mail veiligheidstandaarden op de 'pas toe of leg uit'-lijst (SPF, DKIM, DMARC, STARTTLS, DANE) kunnen bieden. Bijvoorbeeld als berichten *end-to-end* versleuteld moeten worden. S/MIME kan zowel in combinatie met de bovenstaande standaarden als alleenstaand gebruikt worden.

S/MIME heeft draagvlak en wordt al gebruikt door (overheids-)organisaties die sterke e-mailbeveiliging vereisen. Behalve S/MIME wordt voor dit doel ook PGP gebruikt, een open standaard die vergelijkbare functionaliteit biedt. De experts verwachten dat S/MIME op den duur gangbaarder wordt dan PGP, maar dat de standaarden lang naast elkaar zullen bestaan. De experts zien dit niet als een reden om S/MIME van de lijst aanbevolen standaarden te weren omdat een 'pas toe of leg uit' verplichting niet aan de orde is en beide standaarden gebruikt kunnen worden.

S/MIME is een standaard van de IETF die een open beheerproces hanteert.

In de openbare consultatie werd commentaar ontvangen van SURFnet en DICTU Security Center. SURFnet geeft aan dat de vergelijking van S/MIME en PGP beter beschreven kan worden in het expertadvies. DICTU vindt dat PKI Overheidscertificaten niet moeten worden voorgeschreven bij het gebruik van S/MIME. DICTU wijst tevens op de hoge kosten voor een organisatie bij grootschalige adoptie van S/MIME. DICTU pleit tegen het aanbevelen van zowel S/MIME als PGP omdat de interoperabiliteit niet bevordert.

De commentaren van SURFnet en DICTU zijn relevant maar geven geen aanleiding om het expertadvies te wijzigen, omdat er geen sprake is van een 'pas toe of leg uit' verplichting. De commentaren van SURFnet en DICTU zullen wel worden verwerkt in de informatie bij S/MIME op de lijst aanbevolen standaarden.

Geadviseerd wordt om S/MIME op de lijst aanbevolen standaarden te plaatsen. Een functioneel toepassingsgebied is niet aan de orde, omdat er geen 'pas toe of leg uit'-verplichting bestaat.

Ad H. Beschrijving van toepassingsgebieden van IPv6, ISO27001/2, SAML, STARTTLS/DANE en WPA2 Enterprise volgens standaard syntaxis [Bijlage H]

Het Forum Standaardisatie wordt gevraagd om in te stemmen met:

Aanpassing van de beschrijving van de toepassingsgebieden van IPv6, ISO27001/2, SAML, STARTTLS/DANE en WPA2 Enterprise zoals beschreven in bijlage G.

Achtergrond

In 2017 besloot het Forum Standaardisatie een standaardsyntaxis toe te passen op de beschrijving van de toepassingsgebieden van standaarden op de 'pas toe of leg uit'-lijst. Hierdoor worden de beschrijvingen van de toepassingsgebieden eenduidiger en uniformer. De toepassingsgebieden van de internet veiligheidsstandaarden SPF, DKIM, DMARC, DNSSEC, TLS, HTTPS en HSTS werden al in 2017 met deze standaardsyntaxis beschreven. Wat nu voorligt is de toepassing van de standaardsyntaxis op de toepassingsgebieden van de resterende internetveiligheidsstandaarden op de 'pas toe of leg uit'-lijst: IPv6, ISO27001/2, SAML, STARTTLS/DANE en WPA2 Enterprise.

Hoe is het proces verlopen?

Er heeft een expertbijeenkomst plaatsgevonden waarbij experts van de gemeente 's Hertogenbosch, Justid, Logius, het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat, het Nationaal Cyber Security Centrum (NCSC), de provincie Groningen, VNG Realisatie en UWV betrokken waren. Uitgaand van de standaardsyntaxis hebben deze experts beschrijvingen opgesteld van de toepassingsgebieden van IPv6, ISO27001/2, SAML en WPA2 Enterprise zonder de toepassingsgebieden inhoudelijk te wijzigen. De aangepaste beschrijvingen waren van 23 februari tot en met 23 maart in publieke consultatie.

Advies en gevraagd besluit

Tijdens de openbare consultatie is geen commentaar ontvangen op de voorgestelde beschrijvingen van toepassingsgebieden.

Geadviseerd wordt om de beschrijving van de toepassingsgebieden van IPv6, ISO27001/2, SAML, STARTTLS/DANE en WPA2 Enterprise op de 'pas toe of leg uit'-lijst aan te passen zoals beschreven in bijlage G.

Ad I. Beschrijving van toepassingsgebieden van AdES Baseline Profiles, CMIS, Digitoegankelijk, OWMS, SKOS, PDF/A1/2 en PDF 1.7 volgens standaard syntaxis [Bijlage I]

Het Forum Standaardisatie wordt gevraagd om in te stemmen met:

Aanpassing van de beschrijving van de toepassingsgebieden van AdES Baseline Profiles, CMIS, Digitoegankelijk, OWMS, SKOS, PDF/A1/2 en PDF 1.7 zoals beschreven in bijlage H.

Achtergrond

In 2017 besloot het Forum Standaardisatie een standaardsyntaxis toe te passen op de beschrijving van de toepassingsgebieden van standaarden op de 'pas toe of leg uit'-lijst. Hierdoor worden de beschrijvingen van de toepassingsgebieden eenduidiger en uniformer. Wat voorligt is de toepassing van de standaardsyntaxis op de toepassingsgebieden van document- en content-standaarden op de 'pas toe of leg uit'-lijst: AdES Baseline Profiles, CMIS, Digitoegankelijk, OWMS, SKOS, PDF/A1/2 en PDF 1.7.

Hoe is het proces verlopen?

Er heeft een expertbijeenkomst plaatsgevonden waarbij experts van ICTU, Justid, Logius, MinBZK, het Nationaal Archief, de Tweede Kamer der Staten-Generaal en UWV betrokken waren. Uitgaand van de standaardsyntaxis hebben deze experts beschrijvingen opgesteld van de toepassingsgebieden van AdES Baseline Profiles, CMIS, Digitoegankelijk, OWMS, SKOS, PDF/A1/2 en PDF 1.7 zonder de toepassingsgebieden inhoudelijk te wijzigen. De aangepaste beschrijvingen waren van 23 februari tot en met 23 maart in publieke consultatie.

Advies en gevraagd besluit

Tijdens de openbare consultatie gaf de Koninklijke Bibliotheek commentaar op PDF/A1, PDF/A2 en PDF 1.7. Dit commentaar is zeer relevant maar gaat vooral het (juiste) gebruik van PDF aan en geeft geen aanleiding om het functioneel toepassingsgebied te wijzigen. Het commentaar van de Koninklijke Bibliotheek wordt meegenomen in de implementatie van de beslisboom op de website van het Forum die helpt kiezen uit PDF/A-1, PDF/A-2 en PDF/UA.

Geonovum gaf een reactie op het toepassingsgebied van OWMS. Dit is besproken met de indiener en heeft geen wijziging van het toepassingsgebied van OWMS tot gevolg.

Geadviseerd wordt om de beschrijving van de toepassingsgebieden van AdES Baseline Profiles, CMIS, Digitoegankelijk, OWMS, SKOS, PDF/A1/2 en PDF 1.7 op de 'pas toe of leg uit'-lijst aan te passen als beschreven bijlage H.

Ter kennisname

Ad J. Aanmelding PDF/UA-1 en TLS1.3

PDF/UA-1

Logius heeft PDF/UA-1 aangemeld voor de 'pas toe of leg uit'-lijst. PDF/UA-1 is een open PDF standaardformaat dat voldoet aan de WCAG 2.0 toegankelijkheidskenmerken waar ook Digitoegankelijk (<https://www.digitoegankelijk.nl>) zich op baseert.

PDF/UA-1 is combineerbaar met PDF/A-2 dat al op de 'pas toe of leg uit'-lijst staat. Beide standaarden zijn speciale versies van PDF 1.7. Een document kan voldoen aan zowel PDF/A-2 als PDF/UA-1, waardoor het duurzaam toegankelijk (archiveerbaar) en tegelijk digitaal toegankelijk (voor mensen met functiebeperking) is.

Er zal een intake-onderzoek plaatsvinden waarna het Forum in de vergadering van 14 juni kan besluiten of PDF/UA-1 in procedure genomen wordt voor plaatsing op de 'pas toe of leg uit'-lijst.

TLS1.3

NLnet heeft het voornemen om TLS 1.3 aan te melden voor de 'pas toe of leg uit'-lijst. TLS 1.3 is recent gepubliceerd door IETF.

Indien NLnet TLS 1.3 vóór 1 mei aanmeldt, zal een intake onderzoek volgen waarna het Forum in de vergadering van 14 juni kan besluiten of TLS1.3 in procedure genomen wordt voor plaatsing op de 'pas toe of leg uit' lijst.

Ad K. Onderhoud op de 'pas toe of leg uit'-lijst

In het werkplan is afgesproken dat BFS jaarlijks een aantal standaarden evalueert die al langer dan vier jaar op de lijst staan en in de tussentijd niet meer in procedure zijn geweest of zijn geëvalueerd. De evaluatie heeft tot doel om informatie te verschaffen over de huidige relevantie van de standaard en het toepassingsgebied, en de stand van zaken rond de adoptie van de standaard.

De standaarden EML_NL (*uitwisseling verkiezingsdata*), E-Portfolio NL (*uitwisseling van leerprofielen*), IPv6 en IPv4 (*Internet adressen*), NL_LOM (*metadata voor leermaterialen*) en StUF (*uitwisseling administratieve overheidsgegevens*) komen in aanmerking voor evaluatie. Het beschikbare budget laat toe om twee standaarden te toetsen in 2018.